

god helg

Fronth-kjemperen

Kunstneren Per Fronth sandblåser dødsdømte fangers siste ord på steintavler.

Side 16

Dødens debattant

YES SIR,
I WOULD LIKE TO SAY TO ALL OF
THE THORNTON FAMILY AND THE JERRY DEAN'S FAMILY
THAT I AM SO SORRY.
I HOPE GOD WILL GIVE YOU PEACE WITH THIS
BABY, I LOVE YOU.
RON, GIVE PEGGY A HUG FROM ME.
EVERYBODY HAS BEEN SO GOOD TO ME
I LOVE ALL OF YOU VERY MUCH.
I AM GOING TO BE FACE TO FACE WITH JESUS NOW.
WARDEN BAGGETT, THANK ALL OF YOU SO MUCH.
YOU HAVE BEEN SO GOOD TO ME.
I LOVE ALL OF YOU VERY MUCH.
I WILL SEE YOU ALL WHEN YOU GET THERE.
I WILL WAIT FOR YOU.

KARLA FAYE TUCKER
777
FEBRUARY 3, 1998

PCB-SANERING AS 32792890

ØKSEMORDER: Karla Faye Tucker drepte sine ofre med øks. Per Fronth har gravert hennes siste ord før hun ble tatt livet av med en giftsprøyte i 1998. Texas søker å gjenopprette rettferdighet ved hjelp av dødsstraff. Norge får en utfordring med hvordan vi skal gjenopprette rettferdighet etter Utøya-massakren, påpeker Fronth.

Terror har gjort Per Fronth til politisk kunstner. Han vil vise det absurde ved Vestens måte å søke rettferdighet gjennom død. 3. november åpner han utstilling i Kristiansand.

TEKST: VALERIE KUBENS
FOTO: KRISTIN ELLEFSEN

◀ Den lange mannen står på tærne; strekker seg med penselen i høyre hånd. Det gigantiske bildet av en fjærlett ballerina i seriell eksponering får sin dose med liquid før det skal på utstilling. Det lukter stramt. Krølltoppen står i fare for å få «haueverk».

Per Fronth oppdaget stoffet gjennom en kollega for mange år siden, og har siden gjort det til sitt varemerke. Han kliner det tykt oppå ballerinaen med penselstrøk på kryss og tvers. Gir henne et røft ferniss over ynden. Alle bildene til rodhåringen får den samme behandlingen, og han tenker med gru på hva som kunne skje dersom produsenten sluttet å lage stoffet.

Fronth er ferdig, drar av seg engangshanskene og konstaterer at ballerinaen har fått den ønskede dybden med stråleglans. Hun er klar. Til torsdag skal hun stilles ut på Galleri Bi-Z i Kristiansand, sammen med et foreløpig uvisst antall andre bilder fra mixed media-kunstneren.

Forrige gang Fronth stilte ut i hjembyen, slynget køen av interesserte seg nedover Dronningensgate, rundt hushjørnet og bortover Festningsgata. De fleste bildene hadde rød lapp allerede etter to timer. Alt ble revet bort til en samlet sum av fire millioner kroner, skrev Fædrelandsvennen i 2008. Det går tre-fire år mellom hver gang Per Fronth stiller ut hjemme.

OM BALLERINAEN hadde kastet blikket over sin venstre skulder, hadde hun sett et syn som hadde gitt anstrøk til enda mer alvorstung dans. Mot kortveggen i atelieret på Lumber står svartpolerte steintavler som vitne om verdens grufulle paradokser. Som gravstøtter med skinnende gullbokstaver.

Om ballerinaen kunne se, ville hun lurt på om de vakker påførte bokstavene uttrykte poesi fra en spesielt begavet lyriker. Men hadde hun kunnet lese, ville hun kjent det som et slag i magen. Gullbokstavene er dødsdømte, amerikanske fangers aller siste ytringer; det siste de sier før de skyves over i det hinsidige. Gullbokstavene skriker. De krever at vi tar inn over oss det vi i sivilisasjonens navn gjør med andre for å gjenopprette en følelse av rettferdighet. Fronth insisterer på at kunst kan bidra til erkjennelse.

SOM FOTOJOURNALIST besøkte han dødscellen til en av sine «informanter» i 1992.

– Det er den tettteste energien jeg noensinne har kjent. Jeg befant meg i en utskytingsrampe til det hinsidige, sier han.

Det som trigget ham til å utforske vår sivilisasjons dødsdilemmaer, var angrepet mot tvillingtårnene. Fronth bodde i New York 11. september 2001, og sto

måpende ved vinduet og så dramaet utspille seg 350 meter unna. Som gammel pressefotograf fulgte han instinktet som befalte ham å avbilde synet. Deretter kastet han seg på Mac-en for å finne trøst fra det grufulle teatret utenfor. Lindring fikk han gjennom webkamerabilder fra «barndommens paradys», innseilingen til Olavssundet i Ny-Hellesund; selve ikonet på harmoni og skjønnhet.

Dette er et motiv som stadig dukker opp i bildene hans. Det var det Barack Obama fikk på sitt Nobeldiplom i 2009.

OGSÅ PÅ ÅRETS utstilling har han med sørlands-skjær. Selvfølgelig. Men denne gangen er inspirasjonen hentet fra Ryvingen vest for Flekkerøy. Til Flekkerøy flyttet Fronth for å få nærkontakt med havet med samboer Ella for fire år siden, rett før hennes termin med deres første barn Aya Augustine. Nå går hun svanger med deres tvillinggutter; en skjebnens morsomhet, ettersom Per Fronth selv er tvilling. Faren var krigsseiler. Han fortalte aldri noe, men erfaringene ble likevel rungende i lille Pers bevissthet. Døden har lange fangarmer.

ETTER DØDEN ved tvillingtårnene bestemte Fronth seg for å forfølge terrorrens ansikt videre, som et slags tidsvitne.

Da han stilte ut i Norge sist, var det med bilder fra Afghanistan. Han var dypt fasinert av det etiske dilemmaet nordmenn var med på: å drepe mennesker på vegne av vestlig sivilisasjon under fanen «Demokratiets soldater». I London måtte utstillingen hans ha politibeskyttelse i 2000, da han stilte ut bilder om overklassebritenes dødsjakt på rever.

DENNE GANGEN gjelder det dødsstraff for mordere, en problematikk som er blitt smertefullt påtrengende for nordmenn etter sommerens terrorhandlinger; en hendelse som ga Fronth en form for politisk oppvåkning.

– Som nasjon går vi inn i en tid hvor vi nordmenn får tøyd vår rettferdighetssans. Jeg gjør i hvert fall det. I Texas forstås dødsstraff som likevekt. Nå blir vi utfordret på hva som er en rettferdig dom for det grufulle som skjedde 22. juli. Hvordan skal vi finne rettferdighet for dette, vi nordmenn som er indoktrinert med at dødsstraff er synd og ikke et verktøy som skal brukes når rettferdighet skal utmåles? Det betyr ikke at ikke mange mennesker, inkludert jeg, har vært inne på tanken på å få en jord uten terroristen, og så må jeg korrigerer meg selv. Jeg er mot dødsstraff, men jeg blir utfordret på tanken, sier Fronth.

Han konstaterer at samtidig som vi tar avstand fra dødsstraff, så har Norge nylig både bombet og drept i Libya.

MONUMENTALT: Per Fronth kan lage bilder i store formater i atelieret sitt på Lumber. Her holder han på med seriebildet Conflict, med den dansende ballerinaen.

” Vi rettferdiggjør handlingene våre så lenge vi har en logikk på plass.

LINUX: Alle Fronths malerier får et ferniss av linux, malt med stø hånd ført engangshansker

MODELL: Han planlegger nøye alle sine utstillinger og lager dem først i lite format.

STORSLÅTT: I atelieret sitt i Vågsbygd er det god plass til bilder av stort format. Her smører Per Fronth ferniss på sin dansende ballerina.

GRAVALVOR: Per Fronth sandblåser skriften på steinplatene iført maske hos et byrå som lager gravstøtter.

◀ - Vi rettferdiggjør handlingene våre så lenge vi har en logikk på plass, konstaterer han.

SKJEBNENS IRONI innhentet Fronth enda en gang der han sto hos Strandberg Stein på Grim og sandblåste teksten til dødsdømtes ytringer. Ved siden av ham lå en ferdig gravstein. Den til Torjus Blattmann, drept på Utøya 22. juli. Det Fronth holdt på med var mer dramatisk samtidsaktuelt enn han hadde forestilt seg. Og mer personlig. I ungdommen hadde han og Torjus' far kjørt slalåm sammen.

Dette er første gang Fronth lager skulptur i stein. Han ser det som et nytt skudd i sitt kunstnerskap. Til nå har han brukt en teknikk der han overfører fotografi til lerret eller treplate for deretter å bemale overføringen lag på lag til det uttrykker det han ønsker. Men for det har Fronth tilbrakt timer foran Macen («Jeg er en ekte Mac guy», flirer han) og har komponert motivet slik han ønsker seg det med serier, utsnitt, dobbel- og trippeleksponeringer. Slik blir motivet konkret, men samtidig stilisert så det får en dimensjon av noe surrealistisk drømmeaktig over seg. Noe ekspresjonistisk, slik ballerinaen har. Fronth prøver stadig nye teknikker, nye materialer, nye medier, så skjer det ting han ikke forventer.

- Intuisjonen løper fortere enn mine egne bein, sier han. Når det endelige oljemaleriet er ferdig, er fototet forsvunnet, redusert til utgangspunkt for en inspirasjonsreise.

Fronths agenda kan plasseres midt mellom dokumentar fotografi, kunstfotografi og billedkunst, sier kunstteoretikere.

Selv sier han det slik:

- Med bakgrunn fra media har jeg en spesiell for-

tellerteknikk der jeg går ut og henter råmateriale fra livet og tolker det, litt som Knausgård. Jeg er opptatt av meg selv, bearbeider mitt og inviterer folk inn i min verden.

VÅR HJEMMIGE Ap-politiker Terje Næss kalte Fronth «Kongen av kitsch», da han i 2009 laget portrett av tidligere ordfører Jan Oddvar Skisland. Næss sammenlignet bildet med kommunistenes og nazistenes propagandakunst.

- Det er fantastisk at mine arbeider skaper debatt og engasjement. Intensjonen med offentlig kunst bør jo være å skape meningsutveksling, sa Fronth da.

Hans arbeider er kjøpt inn av store selskaper, hoteller, samlere og privatpersoner både ute og hjemme. Og de som leste skatteliste i forrige uke, så at Fronth har lyktes økonomisk. Men for denne utstillingen er han som andre, usikker.

- Jeg håper det er godt nok, sier han.

Blikket faller på steintavlen på 300 kilo, der kvinnen som drepte sine ofre med øks tar avskjed med verden. Fronth var der da hun ble henrettet.

- Jeg har ikke laget steintavlene for å selge dem. Da måtte jeg jo vært stakk dum. Jeg har laget dem for å vise kompleksiteten og absurditeten. Jeg er utrolig heldig som kan være billedkunstner uten å behøve å spørre noen om noe som helst eller måtte tenke på økonomi eller andre hensyn. Jeg har ikke tenkt andre tanker enn å gjøre så godt jeg kan, sier han.

- Du skal ikke se bort fra at den største steinen havner i Ny-Hellesund, der bikini-kledte kan få noe å tenke på, sier Fronth etter en stund, og nikker.

valerie.kubens@fvn.no - 38 11 32 41

” Intuisjonen løper fortere enn mine egne bein.

SANDBLÅSING: Alle tekstene til steintavlene blir først sandblåst og deretter malt med gullskrift.

FØR: Fronth laget dette før Utøya, men folk assosierer det med den store katastrofen.